

ДЕРЖАВНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ»
МІНІСТЕРСТВА ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КАФЕДРА СОЦІАЛЬНОЇ ПЕДАГОГІКИ

ЗАТВЕРДЖУЮ

Декан факультету

Соціальної педагогіки та
психології

О.В. Цюномаренко

2019 р.

СОЦІАЛЬНА РОБОТА В СФЕРІ ДОЗВІЛЛЯ
РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
підготовки бакалаврів
спеціальності 231 – «Соціальна робота»
освітньо-професійна програма «Соціальна педагогіка»

Укладач: к.пед.н., доцент Гладий М.О.

Обговорено та ухвалено
на засіданні кафедри соціальної педагогіки

Протокол № 6 від "15" січня 2019 р.
Завідувач кафедри соціальної педагогіки

(підпис) Н.В. Заверико

Ухвалено науково-методичною радою
факультету соціальної педагогіки та
психології

Протокол № 6 від "15" січня 2019 р.
Голова науково-методичної ради

факультету

(підпис) І.В. Козич

2019 рік

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, рівень вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни
		денна форма навчання
Кількість кредитів – 3	Галузь знань 23 Соціальна робота	Нормативна Цикл дисциплін професійної підготовки
Розділів – 2	Спеціальність 231 Соціальна робота	Рік підготовки:
Загальна кількість годин - 90		2 -й
Тижневих аудиторних годин для денної форми навчання: – 3 Самостійних – 3,5	Освітньо-професійна «Соціальна педагогіка»	Лекції
		28 год.
	Практичні	
	14 год.	
	Самостійна робота	
48 год.		
Рівень вищої освіти: бакалаврський	Вид підсумкового контролю:	
	залік	

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета курсу «Соціальна робота в сфері дозвілля» – ознайомлення студентів з теоретико-методичними засадами організації соціально-педагогічної діяльності в сфері дозвілля.

Завдання курсу:

1. Ознайомити студентів з теоретичною основою дозвіллевої діяльності (поняття, складові, принципи, напрями, функції, моделі, форми та методи);
2. Ознайомити студентів з історією та сучасним станом організації дозвілля в Україні і за кордоном;
3. Забезпечити засвоєння студентами знань методичних засад соціально-педагогічної діяльності в контексті організації дозвілля з дітьми та учнівською молоддю.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен **знати**:

- зміст базових понять і категорій: бесіда, вечори запитань та відповідей, вікторина, виховання, гра, дискусія, диспут, дозвілля, дозвілля у соціальній сфері, змагання, клуб, клубна діяльність, конкурс, концерт, лекція, літній табір, рекреація, тематичний вечір, туризм, усний журнал, фестиваль, функції дозвілля, читацька конференція, екскурсія, ярмарок.
- теоретичні засади, сучасний стан і тенденції розвитку соціально-культурної дозвіллевої діяльності;
- нормативно-правове забезпечення організації дозвілля; різноманітність форм і зміст культурно-дозвіллевої діяльності;
- змістовні напрями та принципи організації соціально-педагогічної діяльності в сфері дозвілля;
- механізми керування культурно-дозвіллевою сферою;
- специфіку потреб, інтересів, установок, мотивів дозвіллевої активності дітей, молоді та дорослих;
- сучасний стан і тенденції розвитку дитячих, підліткових та молодіжних рухів, товариств, організацій та їх роль в організації змістовного дозвілля.

вміти:

- виявляти інтереси і потреби населення в різних видах культурно-дозвіллевої діяльності з урахуванням специфіки, віку, статі, освіти;
- залучати дітей, підлітків, дорослих до активної культурно-дозвіллевої діяльності;

- застосовувати на практиці методи культурно-дозвіллевої діяльності;
- моделювати ситуації організації соціально-педагогічної дозвіллевої діяльності в умовах відкритого соціального середовища;
- розробляти та впроваджувати програми та сценарії дозвіллевих тематичних заходів.

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти повинні досягти таких результатів навчання (компетентностей):

- здатність до професійного самовдосконалення, оволодіння новими знаннями і методами професійної діяльності на основі самоосвіти та використання сучасних інформаційних технологій;
- здатність до ефективної самоорганізації власної професійної діяльності;
- здатність прогнозувати розвиток соціально-педагогічних явищ, передбачати результати соціально-педагогічного впливу;
- здатність враховувати та попереджувати ризики у професійній діяльності.

Міждисциплінарні зв'язки.

Проблематика курсу «Соціальна робота в сфері дозвілля» пов'язана з такими дисциплінами як «Соціальна робота», «Теорія та історія соціальної роботи», «Інноваційні моделі соціальної роботи» та «Менеджмент соціальної роботи».

3. Програма навчальної дисципліни

Розділ 1. Організація дозвілля різних груп клієнтів соціальної роботи

Тема 1. Предмет та завдання курсу “Соціальна робота в сфері дозвілля”. Дозвілля та дозвіллева діяльність як галузь наукового знання.

Основні поняття у сфері дозвілля. Соціальна сутність дозвілля. Ознаки та класифікація дозвілля. Принципи і функції дозвіллевої діяльності. Структура та рівні дозвілля. Зміст, форми організації виховного процесу дозвіллевої діяльності. Емоційні та змістові характеристики предмета дозвіллевої діяльності. Дозвілля як необхідна соціальна необхідність, сукупність видів діяльності. Основні закономірності та принципи дозвілля. Функції соціального педагога як організатора дозвілля

Тема 2. Соціально-історичні особливості розвитку системи культурно-дозвіллевої діяльності

Періодизація дозвіллевої діяльності. Українські педагоги про важливість організації дозвілля. Витоки діяльності у сфері дозвілля. Організації дозвілля молоді і підлітків в інших країнах. Перша англійська організація для проведення дозвілля. Історичні аспекти організації дозвілля дітей та підлітків.

Тема 3. Основні інститути дозвіллевої сфери

Сучасна система соціально-педагогічної роботи у сферах дозвілля. Основні інститути дозвіллевої сфери: сім'я, позашкільна діяльність, анімація, літні табори. Дозвіллево-спортивна діяльність. Світова інфраструктура дозвілля. Основні напрямки діяльності державних органів влади у сфері дозвілля. Основні загальні тенденції розвитку дозвіллевої сфери. Державні нормативні документи у сфері дозвіллевої діяльності. Робота з нормативними документами

Тема 4. Організація дозвілля підлітків і молоді. Основні напрямки культурно-дозвіллевої роботи з сім'ями.

Особливості підліткового віку, моральні уявлення і орієнтації сучасних підлітків. Вплив на організацію дозвіллевої діяльності підлітків. Основні чинники, урегулювання яких дозволяє педагогічно організувати дозвіллеву діяльність підлітків. Умови вибору методів соціальної роботи у сфері дозвілля. Загальнодоступність, довільність, не регламентованість дозвілля.

Тема 5. Особливості організації дозвілля клієнтів з функціональними обмеженнями

Правові основи та особливості організації дозвіллевого обслуговування осіб з обмеженими можливостями в Україні. Сучасний стан організації дозвілля людей з особливими потребами в Україні та за рубежом

Тема 6. Організація дозвілля людей похилого віку

Роль та функції дозвілля в житті літньої людини. Фактори, що визначають ефективність організації культурно-дозвіллевої діяльності з особами похилого віку. Сучасний стан організації дозвілля людей похилого віку в Україні та за кордоном

Розділ 2. Методичні аспекти організації дозвіллевих заходів

Тема 7. Методика позаурочної дозвіллевої діяльності

Просвітницько-виховні години, бесіда, лекція, вікторина, гра, змагання, конкурс, читацька конференція, тематичні вечори, вечори запитань та відповідей, усний журнал, екскурсії та походи. Методика їх проведення. Організація і проведення лекції. Процес проведення зустрічі. Підходи до організації виставки

Тема 8. Методика організації колективної творчої діяльності (КТВ).

Методика використання ігрових технік у соціальній роботі. Особливості роботи з дитячим та юнацьким колективом.

Тема 9. Методика організації різних форм дозвілля.

Групові та індивідуальні форми організації дозвілля у позаурочний час. Індивідуальні форми виховної роботи у позаурочний час. Виховний потенціал форм організації роботи у сфері дозвілля.

Тема 10. Методика написання сценарію та режисура дозвіллевих заходів

Сценарно-режисерські основи культурно-дозвіллевої діяльності (КДД). Методика роботи над сценарієм клубного заходу. Хронометраж клубного заходу.

Тема 11. Конкурсні та видовищні форми організації дозвілля.

Масові гуляння і свята. Концерт як видовищна форма організації дозвілля. Фестиваль як різновид масових дозвіллевих заходів. Види масових гулянь і народних свят.

Тема 12. Літні табори відпочинку як форма організації культурного відпочинку дітей та молоді..

Особливості та цінності життя в таборі. Принципи організації дитячого дозвілля в таборі. Основні етапи складання програм табору. Методика організації дозвілля в таборі.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви тематичних розділів і тем	Кількість годин				
	денна форма				
	усьо	у тому числі			
го	л	пр.	сам. роб.		
1	2	3	4	5	
Розділ 1. Організація дозвілля різних груп клієнтів соціальної роботи					
Тема 1. Предмет та завдання курсу «Соціальна робота в сфері дозвілля». Дозвілля та дозвіллева діяльність як галузь наукового знання	4	2	-	2	
Тема 2. Соціально-історичні особливості розвитку системи культурно-дозвіллевої діяльності	4	2	-	2	
Тема 3. Основні інститути дозвіллевої сфери	6	2	2	2	
Тема 4. Організація дозвілля підлітків і молоді. Основні напрямки культурно-дозвіллевої роботи з сім'ями	10	4	2	4	
Тема 5. Особливості організації дозвілля клієнтів з функціональними обмеженнями	8	2	2	4	
Тема 6. Організація дозвілля людей похилого віку	8	2	2	4	
Разом за розділом 1	40	14	8	18	
Розділ 2. Методичні аспекти організації дозвіллевих заходів					
Тема 7. Методика позаурочної дозвіллевої діяльності	8	2	2	4	
Тема 8. Методика організації колективної творчої діяльності (КТВ).	8	2	-	6	
Тема 9. Методика організації різних форм дозвілля	10	4	-	6	
Тема 10. Методика написання сценарію та режисура дозвіллевих заходів	8	2	-	6	
Тема 11. Конкурсні та видовищні форми організації дозвілля	8	2	2	4	
Тема 12. Літні табори відпочинку як форма організації культурного відпочинку дітей та молоді	8	2	2	4	
Разом за розділом 2	50	14	6	30	
Усього годин	90	28	14	48	

5. Теми лекційних занять

№ теми з/прогр	Назва теми	Кількість годин
1	Предмет та завдання курсу «Соціальна робота в сфері дозвілля». Дозвілля та дозвіллева діяльність як галузь наукового знання	2
2	Соціально-історичні особливості розвитку системи культурно-дозвіллевої діяльності	2
3	Основні інститути дозвіллевої сфери	2
4	Організація дозвілля підлітків і молоді. Основні напрямки культурно-дозвіллевої роботи з сім'ями	4
5	Особливості організації дозвілля клієнтів з функціональними обмеженнями	2
6	Організація дозвілля людей похилого віку	2
7	Методика позаурочної дозвіллевої діяльності	2
8	Методика організації колективної творчої діяльності (КТВ).	2
9	Методика організації різних форм дозвілля	4
10	Методика написання сценарію та режисура дозвіллевих заходів	2
11	Конкурсні та видовищні форми організації дозвілля	2
12	Літні табори відпочинку як форма організації культурного відпочинку дітей та молоді	2
Разом		28

6. Теми практичних занять

№ теми з/прогр	Назва теми	Кількість годин
3	Основні інститути дозвіллевої сфери	2
4	Організація дозвілля підлітків і молоді. Основні напрямки культурно-дозвіллевої роботи з сім'ями	2
5	Особливості організації дозвілля клієнтів з функціональними обмеженнями	2
6	Організація дозвілля людей похилого віку	2
7	Методика позаурочної дозвіллевої діяльності	2
11	Конкурсні та видовищні форми організації дозвілля	2
12	Літні табори відпочинку як форма організації культурного відпочинку дітей та молоді	2
Разом		14

7. Самостійна робота

№ теми з/прогр	Назва теми	Кількість годин
1	Предмет та завдання курсу «Соціальна робота в сфері дозвілля». Дозвілля та дозвіллева діяльність як галузь наукового знання	2
2	Соціально-історичні особливості розвитку системи культурно-дозвіллевої діяльності	2
3	Основні інститути дозвіллевої сфери	2
4	Організація дозвілля підлітків і молоді. Основні напрямки культурно-дозвіллевої роботи з сім'ями	4
5	Особливості організації дозвілля клієнтів з функціональними обмеженнями	4
6	Організація дозвілля людей похилого віку	4
7	Методика позаурочної дозвіллевої діяльності	4
8	Методика організації колективної творчої діяльності (КТВ).	6

9	Методика організації різних форм дозвілля	6
10	Методика написання сценарію та режисура дозвіллевих заходів	6
11	Конкурсні та видовищні форми організації дозвілля	4
12	Літні табори відпочинку як форма організації культурного відпочинку дітей та молоді	4
Разом		48

8. Види контролю і система накопичення балів

Накопичення балів студентами відбувається у період вивчення дисципліни на підставі проведення викладачем двох основних видів контролю: поточного (перевірка рівня засвоєння студентами навчального матеріалу в обсязі певної теми чи окремого розділу) та підсумкового (перевірка рівня засвоєння студентами навчального матеріалу по завершенню курсу).

Максимальна кількість балів за результатами поточного контролю складає 60 балів, з яких: 30 балів – за виконання завдання на практичних заняттях; 30 балів – за проходження поточного тестування.

Допуск до підсумкового контролю складає 35 балів.

Максимальна кількість балів за результатами підсумкового контролю складає 40 балів, з яких: 20 балів – підсумкове самостійне електронне тестування та 20 балів – усна відповідь на поставлені питання, вирішення ситуативних задач.

№ з/п	Вид контрольного заходу	Кількість контрольних заходів	Кількість балів за 1 захід	Усього балів
1	Виконання практичного завдання у мікрогрупах (по 3-5 осіб) <i>Термін виконання: у межах підготовки до практичних занять.</i>	7	2	14
2	Презентація практичного завдання <i>Термін виконання: у межах підготовки до практичних занять.</i>	7	2	14
3	Експрес-тестування під час аудиторних занять <i>Термін виконання: під час проведення лекційних, семінарських занять</i>	5	1	5
4	Контрольне тестування після вивчення першого розділу. <i>Термін виконання: по завершенню вивчення першого розділу</i>	10	1	10
5	Контрольне тестування після вивчення другого розділу. <i>Термін виконання: по завершенню вивчення другого розділу.</i>	10	1	10
6	Перевірка письмових завдань самостійної роботи. <i>Термін виконання: по завершенню вивчення другого розділу.</i>	7	1	7
Усього за поточний контроль				60
7	Залік	Підсумкове самостійне електронне тестування за результатами вивчення курсу у повному обсязі. <i>Термін виконання: згідно з розкладом екзаменаційно-залікової сесії.</i>		20
		Відповідь на питання для перевірки якості засвоєння матеріалу курсу, вирішення ситуативних задач (3 питання і 1 задача, максимально по 5 балів кожна відповідь). <i>Термін виконання: згідно з розкладом екзаменаційно-залікової сесії.</i>		20
Усього		20		100

Шкала оцінювання: національна та ECTS

За шкалою ECTS	За шкалою університету	За національною шкалою	
		Екзамен	Залік
A	90 – 100 (відмінно)	5 (відмінно)	Зараховано
B	85 – 89 (дуже добре)	4 (добре)	
C	75 – 84 (добре)		
D	70 – 74 (задовільно)	3 (задовільно)	
E	60 – 69 (достатньо)		
FX	35 – 59 (незадовільно – з можливістю повторного складання)	2 (незадовільно)	Не зараховано
F	1 – 34 (незадовільно – з обов'язковим повторним курсом)		

9. Рекомендована література

Основна

1. Воловик А., Воловик В. Педагогіка дозвілля : підручник. Харків : ХДАК, 1999. 332 с.
2. Клід І., Женчук М. Цікаве й корисне дозвілля. Організація літнього відпочинку : посібник. Тернопіль : Підручники і посібники, 2011. 64 с.
3. Культурно-досуговая деятельность : учебник / под науч. ред. А. Д. Жаркова, В. М. Чижикова. Москва, 1998. 461 с.
4. Марафон дитячого дозвілля : навч.-метод. посіб. / Л. О. Дубровська та ін. Ніжин, 2007. 315 с.
5. Немежанська О. А. Зростаємо разом: практикум сімейного дозвілля. Київ : Книга, 2013. 106 с.
6. Технології соціально-педагогічної роботи : навчальний посібник / за заг. ред. А .Й. Капської. Київ, 2000. 372 с.
7. Цимбалюк Н. М. Соціологія дозвілля : навчальний посібник. Київ, 2001. 80 с.
8. Яременко Н. В. Класному керівнику : як провести ігри. Київ, 2009. 128 с.

Додаткова

1. Горбов А. С. Постановка видовищно-театралізованих заходів. Київ : Шкільний світ, 2010. 128 с.
2. Карасьова К.В., Піроженко Т. О. Ігровий простір дитини. Київ : Шкільний світ, 2011. 128 с.
3. Літо для дитини / упоряд. О. Главник. Київ : Главник, 2006. 352 с.
4. Лупаренко С. Є. Організація дозвілля дітей у дитячій ігротехі : посіб. для викладачів пед. ВНЗ, учителів, вихователів, працівників позашк. установ, аспірантів, студентів. Харків, 2014. 39 с.
5. Никитина Н. И., Глухова М. Ф. Методика и технология работы социального педагога : учеб. пособие. Москва, 2005. 399 с.
6. Організація дитячої ігрової діяльності в контексті наступності дошкільної та початкової освіти : навчально-методичний посібник / за ред. Г. С. Тарасенко. Київ, 2010. 320 с.
7. Організація роботи у сфері дозвілля : інформаційна складова : монографія / Т. І. Ковальчук, Т. Ф. Мельничук. Київ, 2013. 535 с.
8. Соціальна робота у сфері дозвілля : словник-довідник / уклад. О. Д. Балдинюк. Умань : Софія, 2008. 147 с.
9. Форми організації дозвілля дітей та молоді : метод. матеріали до тренінгу / за заг. ред. І. Зверевої. Київ : Наук. світ, 2004. 58 с.

10. Холковська І. Л. Організація дозвілля дітей у літньому таборі: ігри, конкурси, розваги. Вінниця, 2010. 256 с.
11. Шахрай В. М. Технології соціальної роботи : навчальний посібник. Київ, 2006. 464 с.
12. Шуть М. М. Організація дитячих свят. Київ, 2010. 128 с.

Інформаційні ресурси:

1. Бочелюк В. Й., Бочелюк В. В. Дозвіллезнавство : навчальний посібник. Київ, 2006. 208 с.
URL : http://tourlib.net/books_ukr/bocheluk.htm.
2. Жарков А. Д. Теория и технология культурно-досуговой деятельности: учебник для студентов вузов культуры и искусств. URL : <http://ukiik.ru/wp-content/uploads/2017/10/ZHarkov-A.D.-Teoriya-i-tehnologiya-kulturno-dosugovoy-deyatelnosti-uchebnik-dlya-studentov-vuzov-kulturny-i-iskusstv.pdf>
3. Петрова І. В. Дозвілля в зарубіжних країнах : підручник. Київ: Кондор, 2005. 408 с. URL : http://e-pidruchniki.com/book/9_Dozvillya_v_zarybijnih_krainah.html.
4. Флегонтова Н. М. Педагогічна організація культурного дозвілля школярів : навч.-метод. посіб. Київ, 2007. URL : <http://er.nau.edu.ua/bitstream/NAU/34119/1/posibnikA5.pdf>.
5. Шевчук І. В. Педагогічна сутність дозвілля та дозвіллевої діяльності. *Духовність особистості: методологія, теорія і практика*. 2014. URL : <http://oaji.net/articles/2014/690-1402386257.pdf>

Погоджено
 навчальний відділ
 « 11 » Листопада 2019 р.